

Kişilik Özellikleri ve Narsisizm Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçilik ve Savunma Mekanizmalarının Aracı Rolü

Ülkü Tankut¹, Yıldız Bilge²

Tankut, Ü. ve Bilge, Y. (2021). Kişilik özellikleri ve narsisizm arasındaki ilişkide mükemmeliyetçilik ve savunma mekanizmalarının aracı rolü. *Nesne*, 9(22), 818-837. DOI: 10.7816/nesne-09-22-05

Anahtar kelimeler

Büyükleme
narsisizm, kırılma
narsisizm, temel kişilik
özellikleri,
mükemmeliyetçilik,
savunma
mekanizmaları

Öz

Bu çalışmada mükemmeliyetçilik, savunma mekanizmaları ve temel kişilik özellikleri ile kırılma ve büyükleme narsisizm arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, temel kişilik özellikleri ile büyükleme ve kırılma narsisizm arasındaki ilişkide savunma mekanizması grupları ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolünün belirlenmesi de hedeflenmiştir. Çalışmanın örneklemini, yaşları 18-60 arasında olan 403 gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Çalışmada veriler Demografik Bilgi Formu, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ), Savunma Biçimleri Testi-40 (SBT-40), Temel Kişilik Özellikleri Envanteri (TKÖE) ve Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form (BFNÖ) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında .09 ila .50 arasında değişen korelasyonların olduğu belirlenmiştir. Ek olarak, aracılık analizi sonuçlarına göre ilkel savunma grubu ve hatalara aşırı ilginin temel kişilik özelliklerinden biri olan olumsuz değerlik ile büyükleme narsisizm arasındaki ilişkide aracı rolünün olduğu; ilkel savunma grubu ve kişisel standartların ise gelişime açıklık ile büyükleme narsisizm arasındaki ilişkide aracı rolünün olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca, ilkel savunma grubu ve hatalara aşırı ilginin nevroitiklik ile kırılma narsisizm arasındaki ilişkide aracı rolünün olduğu; ilkel savunma grubu, hatalara aşırı ilgi ve davranışlardan şüphe boyutlarının ise nevroitiklik ile kırılma narsisizm arasındaki ilişkide aracı rolünün olduğu bulunmuştur. Toplam dört anlamlı modelin, varyansın %30 ila %38'ini açıkladığı gözlemlenmiştir. Mevcut sonuçlardan hareketle, kırılma ve büyükleme narsisizm ile ilişkili olan bazı kişilik özelliklerinin ve bu ilişkide ilkel savunmalar ile mükemmeliyetçiliğin etkisinin değerlendirilmesi, narsistik kişilik özelliklerinin anlaşılması ve sağaltımı sürecine olumlu yönde katkı sağlayabilir.

The Mediating Role of Perfectionism and Defense Mechanisms in The Relationship between Personality Traits and Narcissism

Abstract

In this study, it is aimed to examine the relationships between perfectionism, defense mechanisms and basic personality traits and vulnerable and grandiose narcissism. Besides, it is aimed to determine the mediating role of defense mechanisms and perfectionism in the relationship between basic personality traits and vulnerable and grandiose narcissism. The sample of the study consists of 403 volunteer participants whose ages are between 18-60. In this study, data were collected by using Demographic Information Form, Multidimensional Perfectionism Scale (MPS), Defense Style Questionnaire-40 (DSQ-40), Basic Personality Traits Inventory (BPTI), and Five-Factor Narcissism Inventory-Short Form (FFNI). Among the continuous variables of the study, it was identified that there were correlations ranging from .09 to .50. In addition, according to the mediation (mediator) analysis results, it was revealed that the immature defense group and concern over mistakes had mediation role in the relationship between negative valence, which is one of the basic personality traits and grandiose narcissism; immature defense group and personal standards had mediation role in the relationship between openness to development and grandiose narcissism. Also, it was found that the immature defense group and concern over mistakes had mediation role in the relationship between negative valence and vulnerable narcissism; the immature defense group, concern over mistakes and doubt about actions had mediation role in the relationship between neuroticism and vulnerable narcissism. It has been observed that total four significant models explain 30% to 38% of the variance. In the light of the current results, the evaluation of some personality traits associated with vulnerable and grandiose narcissism and the effect of immature defenses and perfectionism in this relationship may contribute positively to the understanding and treatment process of narcissistic personal traits.

Makale Bilgisi

Geliş tarihi: 2 Şubat 2021

Düzeltilme tarihi: 13 Temmuz 2021

Kabul tarihi: 01 Ekim 2021

Yazar Notu: Bu çalışma, Ülkü Tankut'un Doç. Dr. Yıldız Bilge danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

DOI: 10.7816/nesne-09-22-05

¹ Arş. Gör. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, ulku.tankut(at)sbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0005-6720

² Doç. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, yildiz.bilge(at)sbu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2315-0055

Narsisizm kişinin kendisini özel biri olarak görmesi, aşırı beğenmesi, üstün bir konumu hak ettiğine inanması, ilgi ve beğenilme ihtiyacının devamlı olması olarak tanımlanmaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013). Narsisizme ilişkin ilk görüş bildiren isimlerden biri olan Freud'un (1914) ise narsisizmi "birincil" ve "ikincil" olmak üzere ayırarak incelediği bilinmektedir. Birincil narsisizm, bakıma muhtaç olarak dünyaya gelen bebeğin ihtiyacı olan her şeyin çevresindeki diğerleri tarafından karşılanması ve bebeğin libidinal yatırımını kendi bedenine yaparak tüm doyumları bedeni üzerinden sağlamasıdır. İkincil narsisizm ise hâlihazırda nesnelere yönelmiş olan libidonun hayal kırıklıkları neticesinde geri çekilerek yeniden egoya geri dönmesi ve kişinin kendiliğine yatırım yapmasıdır. Kernberg (2012) narsisizmi insanın büyüme sürecinde doğal olarak geçtiği gelişimsel bir dönem olarak nitelendirmektedir. Ona göre ödipal dönem öncesi başlayan narsisizmin üstesinden gelebilmek için süper egonun başarılı bir şekilde oluşması gerekmektedir. Dolayısıyla, Kernberg (2012) narsisizmin yetişkinlik döneminde devam etmesini gelişim sürecinin duraklaması olarak görmekte ve bu kişilerin bebeklik dönemi narsisizmine takılı kaldığını düşünmektedir.

Narsisizm, birçok araştırmacı ve kuramcı tarafından normal ve anormal olarak ele alınmıştır. Sağlıklı ya da normal narsistler çevreleri ile uyumlu, özgüvenleri yüksek ve diğerlerinden gelen eleştiriler karşısında zarar görme ihtimalleri az olan bireylerdir (Akhtar, 1989). Patolojik narsistler ise kendi benliğine hayranlık duyan, empati yapamayan ve bazı ayrıcalıklara sahip olmaları gerektiğine inanan kişilerdir (Kernberg, 2012). Ayrıca, kırılgan ve büyüklenmeci olmak üzere iki boyutlu bir yapıyla açıklanan patolojik narsisizmin kırılgan narsisizm boyutunda eleştiriye hassaslık, çekingenlik, aşırı alçak gönüllülük ve yüksek kaygı düzeyi gözlenmektedir. Bu bireylerin çoğunlukla yakın ilişkilerinde fark edilebilen büyüklenmeci düşünceleri bulunmaktadır (Akhtar ve Thompson, 1982). Bu büyüklenmeci beklentiler karşılanmadığında bu bireyler utanç yaşayabilmekte, reddedilme ve dışlanma kaygısı ile kişilerarası ilişkilerinde mesafeli bir tavır alabilmektedirler (Dickinson ve Pincus, 2003). Güçlü baş etme mekanizmaları olmayan kırılgan narsistlerin öz saygılarını sürdürebilmek için diğer insanların geri bildirimlerine oldukça önem verdikleri bilinmektedir. Dolayısıyla da bu kişiler boyun eğici ve teslimiyetçi davranışlar sergileyebilmekte veya tehdit edici durumlardan kaçınabilmektedirler (Zeigler-Hill ve ark., 2011). Büyüklenmeci narsisizm boyutunda ise grandiyözite, aşırı talepkarlık, hak etme, dikkatleri üzerine çekme arzusu, düşük kaygı düzeyi, kıskançlık ve küstahlık gibi özellikler görülmektedir (Akhtar ve Thompson, 1982). Bu bireylerin kendini geliştirme yoluyla öz saygılarını düzenledikleri, zayıflıklarını reddettikleri, beklentilerinin karşılanmaması karşısında yoğun bir öfke gösterdikleri ve benlik saygılarını tehdit eden insanların değerini düşürmeye çalıştıkları bilinmektedir (Dickinson ve Pincus, 2003). Dolayısıyla bu kişilerin büyüklenmeci kendilikleri ile ilgili algılarını ve özsaygılarını onaylayan bilgileri alarak; bunun aksine olanları ise yok saydıkları ileri sürülmektedir (Baumeister ve Vohs, 2001).

Araştırmalarda narsisizmle ilişkisi incelenen değişkenlerden biri olan kişilik, bireyin kendi içsel süreçlerinden kökenini alan, durağan, sürekliliği olan ve bireylerin diğer kişilerden ayrılmasını sağlayan bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Burger, 2016; Morris, 2002). Kişiliğin doğasını ve gelişimini açıklamak üzere ortaya atılan çeşitli teorilerden, alan yazında yaygın olarak kabul gören Beş Faktör Kişilik Kuramına (McCrae ve Costa, 1985; 2003) göre kişilik; dışadönüklük, nevrotiklik, deneyime açıklık, uyumluluk ve sorumluluk olmak üzere 5 temel boyuttan oluşmaktadır. Bu kuramda uyumluluk düzeyi yüksek olan bireylerin uysal, yardımsever, affedici, cömert, yumuşak kalpli, hoşgörülü ve iyi huylu oldukları; uyumluluk düzeyi düşük olan kişilerin ise şüpheli, eleştirel, muhalif, sinirli, çıkarıcı, intikamcı oldukları ve iş birliğine yanaşmadıkları belirtilmektedir (Cervone ve Pervin, 2016). Diğer boyut olan dışadönüklük ise sevecen, neşeli, heyecanlı, girişken, konuşkan, aktif, hayat dolu ve katılımcı olma ile eğlenceyi sevme üzerinden

(Feist ve Feist, 2008; Somer ve ark., 2004); içedönüklük ise sessiz, soğuk ve mesafeli olma, yalnızlığı sevmeme, pasiflik ve ağırbaşlılık özellikleri üzerinden karakterize edilmektedir (Feist ve Feist, 2008). Bunlara ek olarak, nevrotiklik düzeyi yüksek olanların endişeli, gergin, huysuz, sinirli ve alıngan oldukları (Burger, 2016; Feist ve Feist, 2008) ve negatif duyguları düzenlemekte zorlandıkları (O'Brein ve De Longis, 1996); düşük olan bireylerin ise sakin, rahat, hassas, kendinden emin, sabırlı, dengeli, özgüveni yüksek ve uyum sağlayabilen bireyler olduğu ifade edilmektedir (Burger, 2016; Feist ve Feist, 2008). Dördüncü boyut olan sorumluluk kişilik özelliği yüksek olan bireylerin sorumlu, düzenli, dakik, hırslı, başarı odaklı ve azimli olma ile; bu özelliği düşük olanların ise dağınıklık, dikkatsizlik, amaçsızlık ve ihmalkârlık ile karakterize edildikleri söylenebilir. Son olarak, deneyime açıklık özelliği yüksek olanların çeşitlilikten hoşlandıkları, hayal güçlerinin güçlü olduğu ve özgün, meraklı ve yaratıcı oldukları; düşük olanların ise hayal güçlerinin zayıf, yaratıcılıklarının düşük, rutini tercih eden ve ilgisiz oldukları belirtilmektedir (Feist ve Feist, 2008). Bu kurama dayanarak Gençöz ve Öncül (2012) tarafından Türkiye örneğinde kişilik özellikleri incelenmiş ve yukarıda belirtilen beş faktöre ek olarak olumsuz değerlik olarak adlandırılan bir yapının daha olduğu tespit edilmiştir. Olumsuz değerlik, Simms'in (2007) aktardığına göre Tellegen ve Waller (1987) tarafından kişiliğin pozitif ve negatif değerlik olarak tanımlanan iki boyutundan biridir. Pozitif değerlik, kişinin kendisine yönelik olağanüstü, önemli, akıllı gibi pozitif; olumsuz veya negatif değerlik ise kötü, ahlaksız ve iğrenç gibi negatif değerlendirmelerini içermektedir ve bazı çalışmacılar tarafından bu boyutların çeşitli kişilik bozuklukları ile ilişkili olduğu kabul edilmektedir (Benet-Martinez ve Waller, 2002; Waller ve Zavala, 1993). Pozitif ve negatif değerlik özelliklerinin sınırda, kaçınan, narsistik ve antisosyal kişilik bozuklukları ile ilişkili olduğunu vurgulayan araştırmacılar bulunmaktadır (Benet-Martinez ve Waller, 2002; Simms, 2007). Beş faktör kişilik özellikleri ile narsisizm arasındaki ilişki incelendiğinde ise bazı çalışmalarda narsisizmin dışadönüklük ile yüksek (Egan ve ark., 2014) ve uyumluluk ile düşük düzeyde ilişkili olduğu (Jakobwitz ve Egan, 2006; Paulhus ve Williams, 2002) saptanırken; bazı çalışmalarda ise narsisizmin deneyime açıklık (Paulhus ve Williams, 2002) ve nevrotiklik ile pozitif (Emmons, 1984); vicdanlılık ile negatif yönde ilişkili olduğu (Jakobwitz ve Egan, 2006) saptanmıştır. Ek olarak, kırılgan narsisizmin içe dönüklük ile pozitif, dışa dönüklük ile negatif; büyüklenmeci narsisizmin ise dışadönüklük ile pozitif, nevrotiklik ile negatif yönde ilişkili olduğunun tespit edildiği çalışmalar da bulunmaktadır (Miller ve ark., 2015).

Narsistik özellikler gösteren bireylerin sürekli bir değersizlik duygusu hissetmeleri onların başkalarının hayranlık ve saygısını elde etmek için mükemmel bir imaj sergilemeye yönelmesine yol açmaktadır (Ronnigstam, 2010). Ayrıca, narsisizmi yüksek olan bireyler kusurlarının açığa çıkmasına tahammül edememelerinin bir sonucu olarak mükemmeliyetçi davranışlar da sergilemektedirler (Smith ve ark., 2016). Bu bağlamda narsistik bireylerdeki mükemmeliyetçilik kişilerin kendilerine koydukları standartların ulaşılabilir olanın ve mantığın ötesinde olması, kişilerin zorla ve aralıksız olarak imkânsız hedefler için çabalamaları ve kendi değerlerini belirlerken bunu yalnızca verimli ve başarılı olma üzerinden yapmaları olarak ortaya çıkmaktadır (Burns, 1980). Sorotzkin (1985) ise narsistik ve mükemmeliyetçi özelliklerin kombinasyonunu narsistik mükemmeliyetçi kişilik olarak açıklamakta ve bu kişilerin, öz değerlerini arttırabilmek ve görkemli standartlarını doğrulayabilmek amacıyla kendilerine belirledikleri mükemmeliyetçi hedefleri olduğundan söz etmektedir. Mükemmeliyetçilik başlangıçta Hollender (1978), Burns (1980) ve Pacht (1984) gibi teorisyenler tarafından kişinin kendisine getirmiş olduğu aşırı yüksek standartlara vurgu yapılarak tek boyutlu bir kavram olarak ele alınmıştır. Sonraki süreçte ise mükemmeliyetçiliğin boyutlarına yönelik çeşitli görüşler öne sürülmüştür. Çalışmamızda temel aldığımız mükemmeliyetçiliğe çok boyutlu bakış açısının (Flett ve ark., 1991; Frost ve ark., 1990) yanı sıra mükemmeliyetçilik bazı teorisyenler tarafından pozitif-negatif (Slade ve Owens, 1998) olarak bazıları

tarafından ise normal-nevrotik (Hamachek, 1978) olarak iki boyut üzerinden ele alınmıştır. Literatürde narsisizm ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarda (Freudenstein ve ark., 2012) kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile narsisizm arasında pozitif bir ilişki bulunurken; bazılarında (Davis ve ark., 2005; Hewitt ve Flett, 1991; Trumpeter ve ark., 2006) ise narsisistik özellik gösteren bireylerin başkalarına yönelik olarak da mükemmeliyetçi beklentileri olduğu sonucu elde edilmiştir. Konuyla ilgili bir çalışmada mükemmeliyetçi öz sunum ve kusursuz görünme alt ölçeklerinden elde edilen puanların narsisizm toplam puanını (Borroni ve ark., 2016) ve mükemmeliyetçilik boyutlarının ise grandiyöz narsisizmi yordadığı saptanmıştır (Casale ve ark., 2016).

Alan yazında diğer kişilik bozukluklarının yanı sıra narsisizm ile ilişkili olduğu tespit edilen bir diğer değişken olan savunma mekanizmaları, ilk olarak Freud (1915) tarafından çatışma yaşayan bireylerin kullandığı patolojik olmayan genel zihinsel süreçler olarak açıklanmıştır. Savunma mekanizmalarının sınıflandırılmasında genellikle tercih edilen Vaillant'ın (1971) ilkel, nevrotik ve olgun olmak üzere üç gruptan oluşan sınıflandırmasıdır. Kendilik ve dış dünya arasındaki sınırlarla ilgili mekanizmalar olarak karakterize edilen ilkel savunma mekanizmalarının (McWilliams, 2017) temel amacı benliği, kendilik ve diğer kişilerin zıt yaşantılarından uzaklaştırma yoluyla korumaktır (Tükel, 2015). Nevrotik bir yapı gösteren veya yoğun stres yaşayan bireyler tarafından kullanılan nevrotik savunmalar bazı duyguların ifadesini değiştirme yoluyla gerginliği azaltmada etkili olmaktadır (Vaillant, 1971). Üst düzey savunmalar olarak bilinen olgun savunmalar ise bireylerin gerçekliği çarpıtmaksızın kendilerine zarar verici niteliği olan duyguları uzaklaştırmaları yoluyla gerçekliğe uyum sağlamalarına olanak tanımaktadır (Granieri ve ark., 2017). Alan yazında olgun ve ilkel savunmaların büyüklenmeci narsisizm ile (Bora, 2019; İmamoğlu ve Durak-Batıgün, 2020; Karakuş, 2017); ilkel ve nevrotik savunmaların ise kırılğan narsisizm ile ilişkili olduğundan söz edilmektedir (İmamoğlu ve Durak-Batıgün, 2020). Yine alanyazında savunma mekanizmalarının belirli türlerinin belirli tipteki kişilik bozuklukları ile ilişkili olabileceği de vurgulanmaktadır. Örneğin, Perry ve arkadaşları (2013) tarafından omnipotans ve değersizleştirmenin narsisistik kişilik bozukluğunu yordadığı saptanmıştır. Yapılan başka bir çalışmada ise şizoid kişilik bozukluğu dışındaki tüm kişilik bozukluklarının ilkel savunma biçimleriyle anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Bilge, 2018). Ek olarak, farklı savunma mekanizmaları grupları ile duygusal tutarsızlık, dışadönüklük (Ribadier ve ark., 2016), deneyime açıklık (Furnham, 2012) ve vicdanlılık (Ribadier ve ark., 2016) gibi kişilik özellikleri arasında da ilişki olduğu belirtilmektedir.

Yukarıda sunulan alanyazın incelendiğinde büyüklenmeci ve kırılğan narsisizmin kişilik özellikleri, savunma mekanizmaları ve mükemmeliyetçilikle ilişkilerinin ayrı ayrı araştırıldığı çalışmaların olduğu görülmekle birlikte bu çalışmada olduğu gibi bu değişkenlerin birlikte ele alındığı bir çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir. Psikanalitik kuramın ortaya çıkışından itibaren üzerinde sıklıkla durulan bir konu olan narsisizmin (Schmidt, 2019) çok boyutlu bir bakış açısıyla incelenmesi düşüncesinden hareketle gerçekleştirilen bu çalışmada keşifsel bir araştırma tasarımıyla temel kişilik özellikleri ile kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkiye mükemmeliyetçiliğin ve savunma mekanizmalarının aracılık etkisinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda temel kişilik özellikleri, kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm, mükemmeliyetçilik ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve temel kişilik özellikleri ile kırılğan ve büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkide mükemmeliyetçilik ve savunma mekanizmalarının aracı rolüne ilişkin oluşturulan modelin test edilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Katılımcılar

442 kişilik toplum örnekleminde elde edilen veriler, seçilen ilk birkaç katılımcının yönlendirmesiyle diğer bireylere ulaşılması ve bu yolla örneklemin oluşturulması olarak tanımlanan kartopu örnekleme yöntemine (Biernacki ve Waldorf, 1981) uygun olarak toplanmıştır. Ölçeklerdeki birçok maddeyi boş bırakan, istatistiklere göre ölçekleri rastgele ve okumadan yanıtlayan, sistematik olarak dolduran veya standarttan sapan 39 katılımcının ölçekleri ise değerlendirmeye dâhil edilmemiştir. Çıkarma işlemi yapılırken, Mahalanobis uzaklığı, Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılmıştır. Bunun sonucunda ise çalışma, yaşları 18 ile 60 ($Ort. = 30.59$, $S = 11.71$) arasında değişen 403 gönüllü katılımcı ile birlikte yürütülmüştür. Örneklemin %59.6'sı ($N = 240$) kadınlardan ve %40.2'si ($N = 162$) erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 30,59 (11,717) olarak belirlenmiştir. 18-24 yaş arasındaki katılımcıların sayısı 169 (%41,9); 25-34 yaş aralığındaki katılımcıların sayısı 102 (%25,3); 35-44 yaş aralığında katılımcıların sayısı 61 (%15,1) ve 45-60 yaş aralığındaki katılımcıların sayısı ise 71 (%17,6) olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni durumları incelendiğindeyse 228'sinin (%56,6) bekar; 167'sinin (%41,4) evli; 5'inin (%1,2) boşanmış ve 1'inin (%0,2) ise dul olduğu saptanmıştır. Ayrıca, katılımcıların 47'sinin (%11,7) ilkokul; 33'ünün (%8,2) ortaokul; 91'inin (%22,6) lise ve 228'inin (%56,6) üniversite ve üzerinde bir eğitim seviyesine sahip oldukları belirlenmiştir. Son olarak, gelir düzeyi 1499 ve altında olan 93 (%23,1) kişinin; 1500-2499 arası olan 76 (%18,9) kişinin; 2500-3500 arasında olan 71 (%17,6) kişinin; 3501-5000 arasında olan 69 (%17,1) kişinin ve 5000 ve üzerinde olan 62 (%15,4) kişinin olduğu tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu: Bu formda katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi ve medeni hali gibi kişisel bilgilerine dair sorular yer almaktadır.

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ): Frost ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilen bu ölçek, 35 madde ve 6 alt boyuttan oluşur. Bütün mükemmeliyetçilik ölçeğinin iç tutarlılık güvenirliği .90 olarak belirlenmiştir. Alt ölçeklerin Cronbach Alfa değerleri ise .77 ile .93 arasında değişmektedir (Frost ve ark., 1990). Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Mısırlı-Taşdemir (2003) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışması sonucunda ölçeğin madde sayısını ve faktör yapısını koruduğu ve ölçekteki altı faktörün toplam varyansın %47,8'ini açıkladığı görülmüştür. Testin genel güvenirlik katsayısının .83 ve alt ölçekler için belirlenen güvenirlik katsayılarının ise .61 ile .87 arasında değiştiği görülmektedir (Mısırlı-Taşdemir, 2003). Ölçeğin alt boyutlarının bu çalışma kapsamındaki Cronbach Alfa katsayıları ise düzen için .88, hatalara aşırı ilgi için .79, davranışlardan şüphe için .66, aile beklentileri için .77, ailesel eleştiri için .67 ve kişisel standartlar için .64 olarak tespit edilmiştir.

Savunma Biçimleri Testi-40 (SBT-40): Bu ölçek, bireylerin kullandıkları savunma biçimlerini belirlemek amacıyla Bond ve arkadaşları (1983) tarafından 26 savunma mekanizmasını kapsayacak şekilde 88 madde olarak geliştirilmiştir. Andrews ve arkadaşları (1989) ölçeği revize ederek 20 savunma biçimini ilkel, nevrotik ve olgun olmak üzere üç grupta inceleyen 72 maddelik bir ölçek oluşturmuşlardır. Ölçeğin son düzenlemesi ise Andrews ve arkadaşları (1993) tarafından yapılmıştır. Çalışma sonucunda, ölçek ilkel, nevrotik ve olgun olmak üzere üç kategori altındaki 20 savunma biçimini 40 madde ile değerlendirecek şekilde yeniden düzenlenmiştir. İlkel savunmalar yansıtma, yer değiştirme, pasif saldırganlık, dışa vurma, yalıtma, inkâr, değersizleştirme, otistik fantezi, dissosiyasyon, bedenselleştirme, mantıksallaştırma ve bölme;

nevrotik savunmalar yapay özgecilik, yapma-bozma, idealleştirme, karşıt tepki geliştirme ve olgun savunmalar ise yüceltme, mizah, beklenti ve baskılamadır. Bu formun iç tutarlılık katsayılarının ilkel, nevrotik ve olgun savunma biçimleri için sırasıyla .80, .58 ve .68; test tekrar test katsayılarının ise yine sırasıyla .85, .78 ve .75 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Yılmaz ve arkadaşları (2007) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada da orijinal formda olduğu gibi 1 (Bana hiç uygun değil) ile 9 (Bana çok uygun) arasında sıralanan bir derecelendirme sistemi kullanılmıştır. Ölçeğin bu versiyonunda olgun, nevrotik ve ilkel savunma biçimlerinin Cronbach Alfa değerleri sırasıyla .70, .61 ve .83 olarak; test tekrar test güvenirliği katsayıları ise sırasıyla .75, .88 ve .86 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca kriter geçerliliği analizi sonucuna göre normal ve klinik grubun kullandıkları savunma mekanizmalarının birbirlerinden anlamlı farklılıklar gösterdiği ve klinik grubun nevrotik ve ilkel savunmaları; sağlıklı grubun ise olgun savunma biçimlerini daha sık kullandığı saptanmıştır (Yılmaz ve ark., 2007). Ölçeğin ilkel, nevrotik ve olgun savunma mekanizmaları boyutlarının bu çalışma kapsamındaki Cronbach Alfa katsayılarının sırasıyla .82, .53 ve .60 olduğu tespit edilmiştir.

Temel Kişilik Özellikleri Envanteri (TKÖE): Bu envanter Gençöz ve Öncül (2012) tarafından Türk kültürü içerisindeki temel kişilik özelliklerini belirleyebilmek amacıyla öz bildirime dayalı olarak geliştirilmiştir. İlk aşamada insanları tanımlamak için sıklıkla kullanılan 250 Türkçe sıfat belirlenmiştir. Ancak bunlardan bazılarının argo ifadeler oldukları ve fiziksel özellikleri yansıttıkları düşünüldüğünden listeden çıkarılarak 226 sıfatı içeren bir kişilik özellikleri listesi oluşturulmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin 45 maddeden oluşan 6 faktörlü bir yapısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu faktörler dışadönüklük (8 madde), sorumluluk (8 madde), uyumluluk (8 madde) nevrotizm (9 madde) ve deneyime açıklık (6 madde) olarak tanımlanmıştır. Ek bir faktör olarak ise olumsuz kişilik özelliğini yansıtan olumsuz değerlik (6 madde) olarak isimlendirilen bir yapıya daha ulaşılmıştır. Envanterde yer alan bu faktörlerin Cronbach Alfa katsayılarının ise dışadönüklük için .85, sorumluluk için .74, uyumluluk için .83, nevrotizm için .81, deneyime açıklık için .65 ve olumsuz değerlik için .69 olduğu saptanmıştır. Ek olarak, bu faktörlerin iç güvenirlik katsayılarının .71 ile .89 arasında; test tekrar test güvenirlik katsayısının .71 ile .84 arasında; madde toplam korelasyonunun ise .32 ile .77 arasında olduğu ve bu alt boyutların tamamının varyansın %53,25'ini açıkladığı tespit edilmiştir (Gençöz ve Öncül, 2012). Ölçeğe ait boyutların bu çalışma kapsamındaki Cronbach Alfa katsayılarının dışadönüklük için .73, sorumluluk için .80, uyumluluk için .83, nevrotizm için .81, deneyime açıklık için .61 ve olumsuz değerlik için .47 olduğu saptanmıştır.

Beş Faktör Narsisizm Ölçeği-Kısa Form (BFNÖ): Glover ve arkadaşları (2012) tarafından 5 faktör kişilik modeline dayanarak narsisizmin temel bileşenlerini belirleyebilmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte narsisizmin 15 özelliği 148 madde ile incelenmiş ve maddelerin değerlendirilmesi amacıyla 5'li Likert Tipi derecelendirme kullanılmıştır. Kırılgan narsisizm; hayranlık ihtiyacı, tepkisel öfke ve utanç alt boyutlarını kapsarken; büyüklenmeci narsisizm ise onay arayıcılık, kibir, liderlik/otorite, güvensizlik, hak iddia etme, teşhircilik, sömürücülük, büyüklenme hayalleri, umursamazlık, empati eksikliği, manipülatiflik ve maceraperestlik alt boyutlarından oluşmaktadır. Sherman ve arkadaşları (2015) ise yaptıkları çalışma sonucunda ölçeğin 60 maddelik kısa formunu oluşturarak ölçeğin alt boyutlarının antagonizm, nevrotiklik ve aracılı dışadönüklük olmak üzere üç faktörlü bir yapı altında toplandığını göstermişlerdir. Antagonizm; sömürücülük, empati eksikliği, maceraperestlik, hak iddia etme, güvensizlik, manipülatiflik, kibir ve tepkisel öfke alt boyutlarını kapsamaktadır. İkinci faktör olan nevrotiklik altında yer alan alt boyutlar utanç, umursamazlık ve hayranlık ihtiyacıdır. Onay arayıcılık, liderlik/otorite, büyüklenme hayalleri ve teşhircilik alt boyutları ise aracılı dışadönüklük olarak isimlendirilen son faktörü oluşturmaktadır. Türk kültüründeki psikometrik özellikleri Ekşi (2016) tarafından incelenen ölçeğin, Türkçe formunun da orijinal versiyonunda olduğu üzere 15 alt boyuttan oluştuğu belirtilmiştir. Bu alt boyutlar onay arayıcılık, kibir, liderlik/otorite,

güvensizlik, hak iddia etme, teşhircilik, sömürücülük, büyüklenme hayalleri, umursamazlık, empati eksikliği, manipülatiflik, hayranlık ihtiyacı, tepkisel öfke, utanç ve maceraperestlik olarak sıralanmıştır. Büyüklenmeci narsisizm onay arayıcılık, kibir, liderlik/otorite, güvensizlik, hak iddia etme, teşhircilik, sömürücülük, büyüklenme hayalleri, umursamazlık, empati eksikliği, manipülatiflik ve maceraperestlik alt boyutlarının; kırılğan narsisizm ise hayranlık ihtiyacı, tepkisel öfke/öfke ve utanç alt boyutlarının toplamından oluşmaktadır. Ayrıca, bahsedilen alt ölçekler için hesaplanan Cronbach Alfa katsayılarının .56 ile .79 arasında değiştiği ve tüm ölçeğin alfa değerinin ise .87 olduğu belirtilmiştir (Ekşi, 2016). Bu çalışma kapsamında Cronbach Alfa katsayısının kırılğan narsisizm boyutu için .74, büyüklenmeci narsisizm boyutu için .88 olduğu tespit edilmiştir.

İşlem

Araştırma için öncelikle Hamidiye Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 08/12/2019 tarihinde 46418926 numaralı etik kurul izni alınmıştır. Gönüllü katılımcılarla yürütülen çalışmada her bir katılımcıya araştırmanın amacı, kapsamı, yanıtların gizli tutulacağı ve kendilerini rahatsız hissettiklerinde çalışmadan ayrılacakları ile ilgili bilgilerin yer aldığı bilgilendirilmiş onam formu verilerek onamları alındıktan sonra ölçekleri doldurmaları istenmiştir. Ölçeklerin tamamlanması yaklaşık 30-40 dakika aralığında sürmüştür. Araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı yöntemi ile incelenmiştir. Temel kişilik özellikleri ve büyüklenmeci ve kırılğan narsisizm arasındaki ilişkide savunma mekanizması grupları ve mükemmeliyetçiliğin aracı rolü için oluşturulan model Hayes'in (2017) PROCESS Macro V.3.1 programıyla incelenmiş ve model 6 kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi SPSS 25.0 programı ile yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmada yer alan değişkenlerin alt boyutlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Ölçeklerin Ortalamaları ve Standart Sapmaları (N: 403)

Değişkenler	Min.	Max.	Ort.	S
TKÖE-Dışadönüklük	22	40	32.50	4.05
TKÖE-Sorumluluk	17	40	32.87	4.92
TKÖE-Uyumluluk	17	40	34.69	4.40
TKÖE-Duygusal Tutarsızlık	9	45	25.13	7.43
TKÖE-Gelişime Açıklık	10	30	22.31	3.67
TKÖE-Olumsuz Değerlik	6	60	9.77	4.50
BFNÖ-Kırılğan	16	60	37.34	7.30
BFNÖ-Büyüklenmeci	83	198	136.59	22.86
ÇBMÖ-Düzen	6	30	23.77	5.18
ÇBMÖ-Hatalara İlgi	10	45	22.43	6.70
ÇBMÖ-Davranışlardan Şüphe	5	25	13.24	4.02
ÇBMÖ-Aile Beklentileri	5	25	13.88	4.70
ÇBMÖ-Ailesel Eleştiri	4	20	9.21	3.66
ÇBMÖ-Kişisel Standartlar	9	30	19.29	4.11
SBT-İlkel	26	184	98.80	28.01
SBT-Nevrotik	14	69	39.70	10.10
SBT-Olgun	16	72	44.78	10.47

Araştırmanın Değişkenleri Arasında Korelasyon Analizi Sonuçları

Araştırmada kullanılan Beş Faktör Narsisizm Ölçeği'nin (BFNÖ) Kırılgan Narsisizm ve Büyüklenmeci Narsisizm alt boyutları; Savunma Biçimleri Testi'nin (SBT) İlkel, Nevrotik ve Olgun boyutları; Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin (ÇBMÖ) Düzen, Hatalara Aşırı İlgi, Davranışlardan Şüphe, Aile Beklentileri, Ailesele Eleştiri, Kişisel Standartlar alt boyutları; Temel Kişilik Özellikleri Envanteri'nin (TKÖE) Dışadönüklük, Sorumluluk, Uyumluluk, Duygusal Tutarsızlık, Gelişime Açıklık ve Olumsuz Değerlik boyutları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre en yüksek düzeyde ilişkinin mükemmeliyetçiliğin düzen boyutu ile temel kişilik özelliklerinin sorumluluk boyutu ($r = .59, p < .01$) arasında olduğu; en düşük düzeydeki ilişkinin ise mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar boyutu ile temel kişilik özelliklerinin dışadönüklük ($r = .09, p < .05$) boyutu arasında olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına dair detaylı bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2

Araştırma Değişkenleri Arasında Korelasyon Analizi Katsayıları

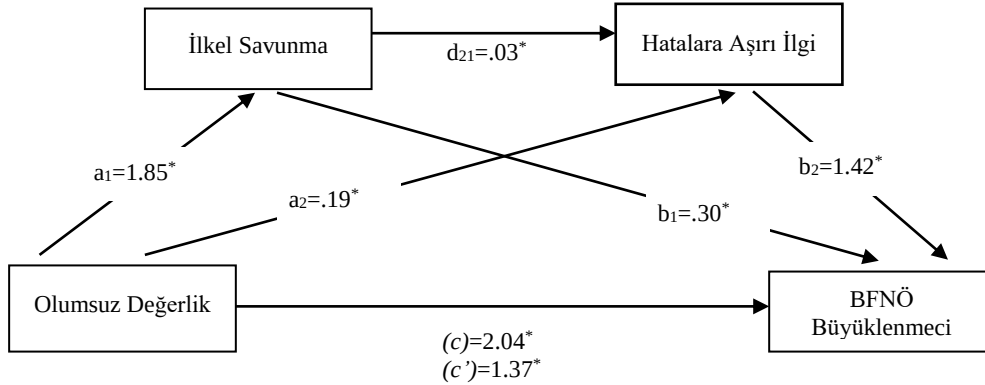
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	-																
2	.41**	-															
3	.45**	.48**	-														
4	.24**	.23**	.48**	-													
5	.06	.31**	.38**	.42**	-												
6	.03	.04	-.00	.15**	.16**	-											
7	.47**	.31**	.41**	.23**	.12**	.01	-										
8	.48**	.32**	.50**	.29**	.03	.01	.58**	-									
9	.27**	.30**	.35**	.28**	.12*	.10*	.42**	.38**	-								
10	.26**	.27**	.39**	.23**	.11*	-.02	.51**	.46**	.45**	-							
11	.24**	.41**	.24**	.22**	.25**	.26**	.45**	.24**	.32**	.14**	-						
12	-.08	.05	-.07	.04	.10*	.18**	-.08	-.16**	.04	-.05	.09*	-					
13	.00	.03	-.07	.09	.16**	.59**	.01	.07	.02	.03	.19**	.31**	-				
14	.01	-.04	-.03	.18**	.23**	.24**	-.11*	-.12*	.06	-.05	.06	.39**	.34**	-			
15	.40**	.19**	.34**	.10*	-.07	-.03	.26**	.34**	.10*	.14**	.11*	-.06	-.05	-.09*	-		
16	-.02	.32**	.10*	.11*	.36**	.15**	-.08	-.11**	.12*	-.01	.26**	.46**	.29**	.36**	-.03	-	
17	.25**	.37**	.29**	.05	-.02	-.10*	.23**	.21**	.15**	.25**	.11*	-.10*	-.17**	-.27**	.34**	-.02	-

* $p < .05$ ** $p < .01$. Not. 1 = BFNÖ-Kırılgan, 2 = BFNÖ-Büyüklenmeci, 3 = SBT-İlkel, 4 = SBT-Nevrotik, 5 = SBT-Olgun, 6 = ÇBMÖ-Düzen, 7 = ÇBMÖ-Hatalara Aşırı İlgi, 8 = ÇBMÖ-Davranışlardan Şüphe 9 = ÇBMÖ-Aile Beklentileri, 10 = ÇBMÖ-Ailesele Eleştiri, 11 = ÇBMÖ-Kişisel Standartlar, 12 = TKÖE-Dışadönüklük, 13 = TKÖE-Sorumluluk, 14 = TKÖE-Uyumluluk, 15 = TKÖE-Duygusal Tutarsızlık, 16 = TKÖE-Gelişime Açıklık, 17 = TKÖE-Olumsuz Değerlik

Aracılık Analizi Sonuçları

Çalışmanın aracılık analizleri Hayes'in (2017) PROCESS makro V.3.1 eklentisinde yer alan ve birbirleriyle ilişkili değişkenlerin mediatör rolü oynayabileceği durumlarda kullanılan seri çoklu aracılık etkisini inceleyen Model 6 aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Modeller oluşturulurken bütün değişkenlerin alt boyutları için ayrı ayrı modeller oluşturulmuş ancak bu çalışmada sadece anlamlı çıkan modellerin sonuçları sunulmuştur. İlk olarak Şekil 1'de olumsuz değerlik ve büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkide ilkel savunma grubu ve hatalara aşırı ilginin aracılık etkisine ilişkin olarak oluşturulan modelde olumsuz değerliğin büyüklenmeci narsisizm üzerindeki toplam etkisinin (c) anlamlı olduğu bulunmuştur ($b = 1.91$, $SH = .23$, $t = 8.13$, $p < .001$). Olumsuz değerliğin aracı değişkenler üzerindeki doğrudan etkileri (a_1 ve a_2) incelendiğinde ilkel savunma grubu ($b = 1.85$, $SH = .29$, $t = 6.24$, $p < .001$) ve hatalara aşırı ilgi ($b = .19$, $SH = .07$, $t = 2.68$, $p < .001$) için bu etkilerin anlamlı olduğu saptanmıştır. Modelin ilk aracı değişkeni olan ilkel

savunma grubunun ikinci aracı değişken olan hatalara aşırı ilgi üzerindeki doğrudan etkisinin (d_{21}) de anlamlı olduğu bulunmuştur ($b = .03$, SH = .02, $t = 7.91$, $p < .001$). Aracı değişkenlerin büyüklenmeci narsisizm üzerindeki doğrudan etkileri (b_1 ve b_2) incelendiğinde ise ilkel savunma grubu ($b = .30$, SH = .04, $t = 7.70$, $p < .001$) ve hatalara aşırı ilgi ($b = 1.42$, SH = .16, $t = 2.37$, $p < .018$) için bu etkiler anlamlı bulunmuştur. Aracı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde olumsuz değerliğin büyüklenmeci narsisizm üzerindeki doğrudan etkisinin (c') anlamlılığını koruduğu belirlenmiştir ($b = 1.37$, SH = .22, $t = 5.47$, $p < .001$). Son olarak varyansın %30'unu açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(3,399)} = 57.09$, $p < .001$).

Şekil 1. Olumsuz Değerlik ve Büyüklenmeci Narsisizm Arasındaki İlişkide İlkel Savunma Grubu ve Hatalara Aşırı İlgi Değişkenlerinin Seri Çoklu Aracılık Etkisi

Araştırmada test edilen seri çoklu aracılık modeli (Şekil 1) üç farklı dolaylı etkiyi barındırmaktadır. Toplam dolaylı etkinin %95 güven aralığında 10000 kişilik bootstrap örnekleme ile (nokta tahmin = .68 ve %95 BCa GA [.47, 1.08]) anlamlılığı test edilmiş ve sonuçların anlamlı olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 3

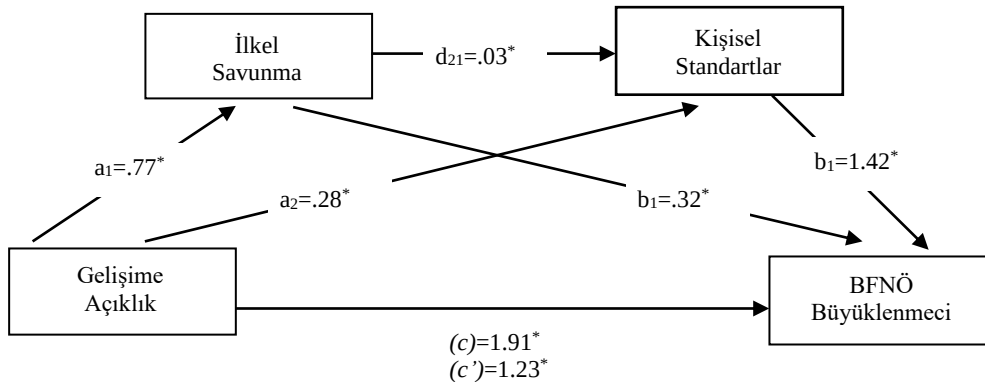
Büyüklenmeci Narsisizm Özellikleri Üzerindeki Dolaylı Etkiler için Nokta Tahminleri ve Güven Aralıkları

	Etkiler	Katsayılar Çarpımı		%95 Güven Aralıkları	
		Nokta Tahmin	SH	Düşük	Yüksek
Olumsuz Değerlik	Toplam Dolaylı Etki ($c - c'$)	.68	.17	.47	1.08
	OD → İSG → BN (a_1b_1)	.55	.17	.28	.98
	OD → HAİ → BN (a_2b_2)	.07	.06	.00	.24
	OD → İSG → HAİ → BN ($a_1d_{21}b_2$)	.06	.03	.00	.13
Gelişime Açıklık	Toplam Dolaylı Etki ($c - c'$)	.67	.17	.34	1.03
	GA → İSG → BN (a_1b_1)	.25	.13	.02	.52
	GA → KS → BN (a_2b_2)	.39	.12	.19	.64
	GA → İSG → KS → BN ($a_1d_{21}b_2$)	.03	.02	.00	.08

Not: OD = TKÖE-Olumsuz Değerlik, GA = TKÖE-Gelişime Açıklık, HAİ = ÇBMÖ-Hatalara Aşırı İlgi, KS= ÇBMÖ-Kişisel Standartlar, İSG =İlkel Savunma Grubu, BN = BFNÖ-Büyüklenmeci Narsisizm

Şekil 2’de görüldüğü üzere gelişime açıklık ve büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkide ilkel savunma grubu ve kişisel standartların aracılık etkisine ilişkin olarak oluşturulan modelde gelişime açıklığın

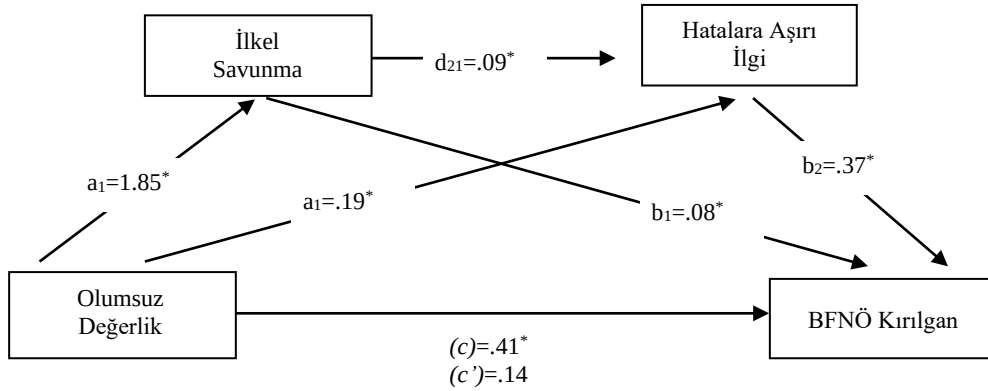
büyüklenmeci narsisizm üzerindeki toplam etkisinin (c) anlamlı olduğu bulunmuştur ($b = 1.91$, $SH = .29$, $t = 6.94$, $p < .001$). Gelişime açıklığın aracı değişkenler üzerindeki doğrudan etkileri (a_1 ve a_2) incelendiğinde ilkel savunma grubu ($b = .77$, $SH = .38$, $t = 2.02$, $p < .001$) ve kişisel standartlar ($b = .28$, $SH = .05$, $t = 5.19$, $p < .001$) için bu etkilerin anlamlı olduğu saptanmıştır. İlk aracı değişken olan ilkel savunma grubunun ikinci aracı değişken olan kişisel standartlar üzerindeki doğrudan etkisinin (d_{21}) de anlamlı olduğu ($b = .03$, $SH = .01$, $t = 4.56$, $p < .001$) saptanmıştır. Aracı değişkenlerin büyüklenmeci narsisizm üzerindeki doğrudan etkileri (b_1 ve b_2) incelendiğinde ise ilkel savunma biçimi ($b = .32$, $SH = .03$, $t = 9.67$, $p < .001$) ve kişisel standartlar ($b = 1.42$, $SH = .24$, $t = 6.04$, $p < .001$) için bu etkilerin anlamlı olduğu görülmüştür. Aracı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde gelişime açıklığın büyüklenmeci narsisizm üzerindeki doğrudan etkisinin (c') anlamlılığını koruduğu belirlenmiştir ($b = 1.23$, $SH = .26$, $t = 5.31$, $p < .001$). Son olarak varyansın %37'sini açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu da görülmüştür ($F_{(3,399)} = 77.25$, $p < .001$).

Şekil 2. Gelişime Açıklık ve Büyüklenmeci Narsisizm Arasındaki İlişkide İlkel Savunma Grubu ve Kişisel Standartlar Değişkenlerinin Seri Çoklu Aracılık Etkisi

Araştırmada test edilen seri çoklu aracılık modeli (Şekil 2) üç farklı dolaylı etkiyi barındırmaktadır. Toplam dolaylı etkinin (nokta tahmin = .67 ve %95 BCa GA [.34, 1.03]) anlamlılığı %95 güven aralığında 10000 kişilik bootstrap örnekleme ile test edilmiş ve sonuçların anlamlı olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Olumsuz değerlik ve kırılğan narsisizm arasındaki ilişkide ilkel savunma grubu ve hatalara aşırı ilginin aracılık etkisine ilişkin olarak oluşturulan modelde (Şekil 3) olumsuz değerliğin kırılğan narsisizm üzerindeki toplam etkisi (c) anlamlı bulunmuştur ($b = .41$, $SH = .08$, $t = 5.24$, $p < .001$). Olumsuz değerliğin aracı değişkenler üzerindeki doğrudan etkileri (a_1 ve a_2) incelendiğinde ilkel savunma grubu ($b = 1.85$, $SH = .30$, $t = 6.24$, $p < .001$) ve hatalara aşırı ilgi ($b = .19$, $SH = .07$, $t = 2.68$, $p < .007$) için bu etkilerin anlamlı olduğu saptanmıştır. Modelin ilk aracı değişkeni olan ilkel savunma grubunun ikinci aracı değişken olan hatalara aşırı ilgi üzerindeki doğrudan etkisi (d_{21}) de anlamlı bulunmuştur ($b = .09$, $SH = .01$, $t = 7.91$, $p < .001$). Aracı değişkenlerin kırılğan narsisizm üzerindeki doğrudan etkileri (b_1 ve b_2) incelendiğinde ise ilkel savunma biçimi ($b = .08$, $SH = .01$, $t = 6.35$, $p < .001$) ve hatalara aşırı ilgi ($b = .37$, $SH = .05$, $t = 7.34$, $p < .001$) için bu etkilerin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Aracı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde olumsuz değerliğin kırılğan narsisizm üzerindeki doğrudan etkisinin (c') anlamlılığının korunmadığı ve tam aracı bir etkisinin olduğu görülmüştür ($b = .14$, $SH = .07$, $t = 1.94$, $p < .052$). Son olarak varyansın %32'sini açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(3,399)} = 62.04$, $p < .001$).

Şekil 3. Olumsuz Değerlik ve Kırılgan Narsisizm Arasındaki İlişkide İlkel Savunma Grubu ve Hatalara Aşırı İlgi Değişkenlerinin Seri Çoklu Aracılık Etkisi

Araştırmada test edilen seri çoklu aracılık modeli (Şekil 3) üç farklı dolaylı etkiyi barındırmaktadır. Toplam dolaylı etkinin (nokta tahmin = .27 ve %95 BCa GA [.19, .42]) anlamlılığı %95 güven aralığında 10000 kişilik bootstrap örnekleme ile test edilmiş ve sonuçların anlamlı olduğu görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 4

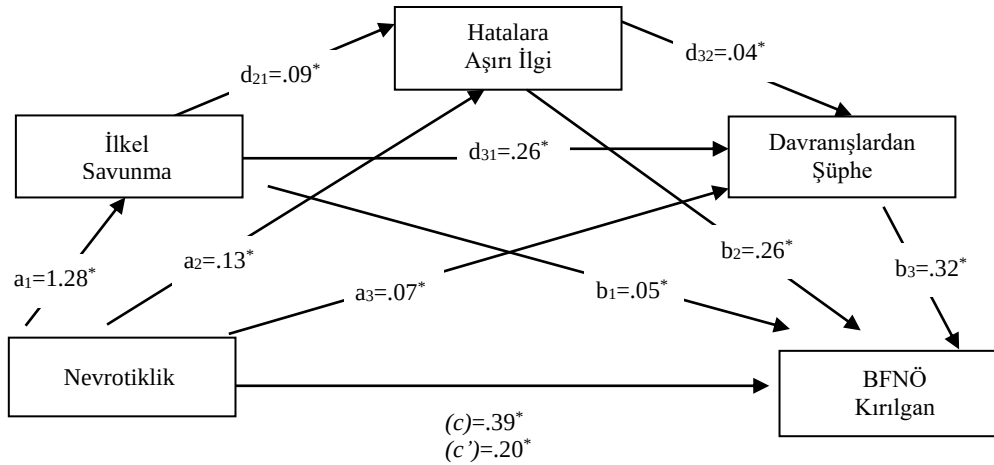
Kırılgan Narsisizm Özellikleri Üzerindeki Dolaylı Etkiler için Nokta Tahminleri ve Güven Aralıkları

	Etkiler	Katsayılar Çarpımı		%95 Güven Aralıkları	
		Nokta Tahmin	SH	Düşük	Yüksek
Olumsuz Değerlik	Toplam Dolaylı Etki (c – c')	.27	.06	.19	.42
	OD → İSG → KN (a ₁ b ₁)	.14	.04	.07	.25
	OD → HAİ → KN (a ₂ b ₂)	.07	.04	.01	.16
	OD → İSG → HAİ → KN (a ₁ d ₂₁ b ₂)	.06	.02	.03	.11
Nevrotiklik	Toplam Dolaylı Etki (c – c')	.19	.03	.14	.25
	N → İSG → KN (a ₁ b ₁)	.07	.02	.03	.11
	N → HAİ → KN (a ₂ b ₂)	.03	.02	.01	.07
	N → DŞ → KN (a ₃ b ₃)	.02	.01	.01	.05
	N → İSG → HAİ → KN (a ₁ d ₂₁ b ₂)	.03	.01	.01	.05
	N → İSG → DŞ → KN (a ₁ d ₂₁ b ₃ b ₃)	.02	.01	.01	.03
	N → HAİ → DŞ → KN (a ₂ d ₃₂ b ₃)	.01	.01	.00	.03
	N → İSG → HAİ → DŞ → KN (a ₁ d ₂₁ d ₃₂ b ₃)	.01	.00	.00	.02

Not. OD = TKÖE-Olumsuz Değerlik, N = TKÖE-Nevrotiklik, HAİ = ÇBMÖ-Hatalara Aşırı İlgi, DŞ = ÇBMÖ-Davranışlardan Şüphe, İSG = İlkel Savunma Grubu, KN = BFNÖ-Kırılgan Narsisizm

Nevrotiklik ve kırılgan narsisizm arasındaki ilişkide ilkel savunma grubu, hatalara aşırı ilgi ve davranışlardan şüphenin aracılık etkisine ilişkin olarak oluşturulan modelde (Şekil 4) nevrotiliğin kırılgan narsisizm üzerindeki toplam etkisi (c) anlamlı bulunmuştur ($b = .39$, $SH = .05$, $t = 8.76$, $p < .001$). Nevrotikliğin aracı değişkenler üzerindeki doğrudan etkileri (a_1 , a_2 ve a_3) incelendiğinde ilkel savunma grubu ($b = 1.28$, $SH = .18$, $t = 7.26$, $p < .001$), hatalara aşırı ilgi ($b = .13$, $SH = .04$, $t = 3.01$, $p < .001$) ve davranışlardan şüphe ($b = .07$, $SH = .02$, $t = 3.16$, $p < .001$) için bu etkilerin anlamlı olduğu saptanmıştır. Modelin ilk aracı değişkeni olan ilkel savunma grubunun ikinci ve üçüncü aracı değişkenler üzerindeki doğrudan etkisinin (d_{21} ve d_{32}) hatalara aşırı ilgi ($b = .09$, $SH = .01$, $t = 7.57$, $p < .001$) ve davranışlardan şüphe ($b = .04$, $SH = .01$, $t = 6.62$, $p < .001$) için anlamlı olduğu saptanmıştır. Modelin ikinci aracı değişkeni

olan hatalara aşırı ilginin üçüncü aracı değişken olan davranışlardan şüphe üzerindeki doğrudan etkisi (d_{31}) de anlamlıdır ($b = .26$, $SH = .02$, $t = 10.53$, $p < .001$). Aracı değişkenlerin kırılğan narsisizm üzerindeki doğrudan etkileri (b_1 , b_2 ve b_3) incelendiğinde ise ilkel savunma biçimi ($b = .05$, $SH = .01$, $t = 4.25$, $p < .001$), hatalara aşırı ilgi ($b = .26$, $SH = .05$, $t = 4.72$, $p < .001$) ve davranışlardan şüphe ($b = .32$, $SH = .10$, $t = 3.37$, $p < .001$) için bu etkiler anlamlı bulunmuştur. Aracı değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde nevrozluğun kırılğan narsisizm üzerindeki doğrudan etkisinin (c) anlamlılığının korunduğu görülmüştür ($b = .20$, $SH = .04$, $t = 4.83$, $p < .001$). Son olarak varyansın %38'ini açıklayan tüm modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(4,398)} = 59.86$, $p < .001$).

Şekil 4. Nevrotiklik ve Kırılğan Narsisizm Arasındaki İlişkide İlkel Savunma Grubu, Hatalara Aşırı İlgi ve Davranışlardan Şüphe Değişkenlerinin Seri Çoklu Aracılık Etkisi

Araştırmada test edilen seri çoklu aracılık modeli (Şekil 4) dört farklı dolaylı etkiyi barındırmaktadır. Toplam dolaylı etkinin (nokta tahmin = .29 ve %95 BCa GA [.14, .25]) anlamlılığı %95 güven aralığında 10000 kişilik bootstrap örnekleme ile test edilmiş ve sonuçların anlamlı olduğu görülmüştür (Tablo 4).

Tartışma

Bu araştırmanın amacı, temel kişilik özellikleri, kırılğan ve büyülenmeci narsisizm, mükemmeliyetçilik ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi, temel kişilik özellikleri ile kırılğan ve büyülenmeci narsisizm arasındaki ilişkide mükemmeliyetçilik ve savunma mekanizmalarının aracı rolünün incelenmesiydi.

Çalışmamızda beklendiği gibi kişilik bozuklukları puanları arttıkça savunma mekanizmalarının kullanımının arttığı görülmüştür. Alanyazında sonuçlarımızla uyumlu çalışmaların (Bora, 2019; İmamoğlu ve Durak-Batıgün, 2020; Karakuş, 2017) olduğunun görülmesi, nevrozlu bir yapıya sahip olan bireylerin gerginliği azaltmada savunma mekanizmalarını kullandığı (Vaillant, 1971) ve belirli savunma mekanizmalarının belirli kişilik bozuklukları ile ilişkili olabileceği (Perry ve ark., 2013) iddialarını destekler niteliktedir. Buna ek olarak, mevcut çalışmada kırılğan ve büyülenmeci narsisizm puanları ile mükemmeliyetçiliğin düzen boyutu dışındaki tüm alt boyutlarının ilişkili olduğu sonucu, narsisizm ile hem kendine yönelik mükemmeliyetçilik arasında (Freudenstein ve ark., 2012) hem de başkalarına yönelik mükemmeliyetçi beklentiler arasında pozitif ilişki bulan çalışmalar (Davis ve ark., 2005; Hewitt ve Flett,

1991; Trumpeter ve ark., 2006) ile tutarlıdır. Narsisistik özellikler gösteren bireyler, kusurlarının açığa çıkmasına tahammül edememeleri (Sorotzkin, 1985) ve öz değerlerini arttırmak istemeleri (Smith ve ark., 2016) nedeniyle yüksek standartlar belirleyebilirler. Yüksek standartlara sahip olma mükemmeliyetçilikle örtüşür ve bu da mükemmeliyetçilik ve narsisizm arasındaki pozitif ilişkiyi doğrulamaktadır. Temel kişilik özelliklerine dair sonuçlar incelendiğinde ise alan yazınla uyumlu olarak narsisizmin deneyime açıklık (Hart ve ark., 2018; O'Boyle ve ark., 2014; Paulhus ve Williams, 2002); duygusal tutarsızlık (Duffy ve ark., 2006; Emmons, 1984; Samuel ve Widiger, 2008) ve olumsuz değerlik (Akyunus-İnce, 2012) ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Narsisizmin yanı sıra, temel kişilik özellikleri ile savunma mekanizmaları arasındaki ilişkiye yönelik bulgular ise gelişime açıklık ile üç savunma grubu arasında ilişki olduğundan söz eden Furnham'ın (2012) ve savunma mekanizmaları ile duygusal tutarsızlık arasında pozitif yönde ilişki olduğunu belirten Deniz'in (2007) bulguları tarafından desteklenmektedir. Ayrıca, duygusal tutarsızlığın hem ilkel hem de nevrotik savunma grubu ile ilişkili bulunması da desteklenen diğer bir bulgudur (Furnham, 2012). Çeşitli çalışmalarla doğrulanan bu ilişki, duygusal tutarsızlığı yüksek olan kişilerin olumsuz duygularını deneyimleme, ayırma, tolere etme ve içinde bulunulan an ile bağlantı kurma konusunda sıkıntı yaşamaları (O'Brein ve De Longis, 1996) ve yıkıcı duygular ile daha fazla uğraşmak durumunda olmaları (McCrae ve Costa, 1987) sebebiyle daha fazla savunmaya ihtiyaç duymaları ile açıklanabilir. Son olarak, kişilik özellikleri ile mükemmeliyetçilik ilişkisi incelendiğinde ise ÇBMÖ'nün düzen boyutunun dışadönüklük, uyumluluk, gelişime açıklık, sorumluluk boyutu ile; hatalara aşırı ilgi, ailesel eleştiri ve davranışlardan şüphe boyutlarının duygusal tutarsızlık ve olumsuz değerlik ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. ÇBMÖ'nün aile beklentileri boyutunun duygusal tutarsızlık, olumsuz değerlik ve gelişime açıklık ile; kişisel standartlar boyutunun ise uyumluluk haricindeki tüm kişilik özellikleri ile pozitif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. ÇBMÖ'nün düzen, hatalara aşırı ilgi ve davranışlardan şüphe boyutlarının ise sırasıyla olumsuz değerlik; uyumluluk; dışadönüklük, uyumluluk ve gelişime açıklık ile negatif yönde ilişkili olduğu gözlenmiştir. Mevcut çalışmanın bu bulguları, Boysan ve Kiral (2016) tarafından saptanan kişisel standartlar ile sorumluluk; düzen ile sorumluluk ve uyumluluk; davranışlardan şüphe ile nevrotiklik arasında pozitif yönde ilişki olduğuna dair sonuçları ile desteklenmektedir. ÇBMÖ'nün düzen, hatalara aşırı ilgi ve davranışlardan şüphe boyutlarının ise sırasıyla olumsuz değerlik; uyumluluk; dışadönüklük, uyumluluk ve gelişime açıklık ile negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Literatürde hatalara aşırı ilgi ile uyumluluk arasında; dışadönüklük ile gelişime açıklık arasında (Boysan ve Kiral, 2016); hatalara aşırı ilgi ile uyumluluk arasında negatif yönde ilişki (Navarez ve Cayubit, 2011) olduğuna dair elde edilmiş sonuçlar bulgularımızı desteklemektedir.

Kişilik özellikleri ile büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm arasındaki ilişkide ilkel savunmalar ve mükemmeliyetçiliğin rolünün incelendiği aracılık analizlerinde bulunan dört anlamlı modelden ikisi her iki narsisizm türü için ortakken; diğer modeller bu iki narsisizm türündeki farklılığı açıklamaya katkı sunacak şekilde farklılık göstermektedir. Her iki narsisizm türünde ortak olan model olumsuz değerlikle büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm arasındaki ilişkide ilkel savunmaların ve mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi boyutunun, büyüklenmeci narsisizm için kısmi ve kırılgan narsisizm için tam aracılık etkilerinin olduğu modeldir. Alan yazındaki çalışmalarda da benzer biçimde narsisistik kişilik prototipi için en güçlü yordayıcının ilkel savunmalar olduğundan söz edilmektedir (Cramer, 1999). Büyüklenmeci narsistler, grandiyöz kendiliklerinin devamını sağlayabilmek amacıyla ilkel savunmalar kullanarak kendi öz saygılarına zarar verecek durumları yok sayma, bu tür bir tehdit hissettiği insanların değerini düşürmeye çalışma ve zayıflıklarını reddetme (Dickinson ve Pincus, 2003) gibi davranışlar sergileyebilirler. Bu davranış biçimlerinin ise olumsuz özellikler ile karakterize olmaları dolayısıyla olumsuz değerlik kişilik özelliği ile

büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkiyi gösterdikleri düşünülebilir. Dolayısıyla, bu kişilerin kullandıkları ilkel savunmaların büyüklenmeci narsisizmde halihazırda var olan olumsuz değerlik özelliklerinin daha yoğun yaşanmasına yol açan aracı bir etmen olduğu düşünülebilir. Kırılgan narsistlerde daha çok dikkat çeken bir özellik olan olumsuz değerliğin bu bireylerdeki görünümü öz saygılarına zarar gelebilecek durumlarla karşılaştıklarında hayal kırıklığı, öfke, utanç, anksiyete gibi duyguları yoğun yaşayabilmeleri (Dickinson ve Pincus, 2003), reddedilme-dışlanma korkuları, tehdit edici durumlardan kaçınma veya boyun eğen-teslimiyetçi bir davranış biçimi sergileme şeklinde görülebilir (Zeigler-Hill ve ark., 2011). Bahsedilen bu durumlardan kendilerini korumak ve kaçınmak amacıyla bu bireyler ilkel savunmalara yönelebirlirler. Bu ise kırılgan narsisizm ve olumsuz değerlik arasındaki ilişkide ilkel savunmaların aracılık etkisini belli bir düzeyde de olsa açıklamaktadır. Diğer aracı değişken olan mükemmeliyetçilik açısından incelendiğinde ise gerek büyüklenmeci gerekse kırılgan narsisizme ait özellikler gösteren bireylerin temelde kendilikleriyle ilgili yoğun olarak deneyimledikleri grandiyöz fantezilerinin (Akhtar ve Thompson, 1982) yansıması olarak bu aracılık ilişkisi açıklanabilir. Aynı zamanda bu bireyler zayıflıklarını reddetme, beklentilerinin karşılanmaması halinde yoğun bir öfke gösterme (Dickinson ve Pincus, 2003), öz saygılarını düşürecek bilgileri yok sayma (Baumeister ve Vohs, 2001), hak iddia etme, kıskançlık, küstahlık, aşırı talepkarlık (Akhtar ve Thompson, 1982) gibi olumsuz kişilik özelliğine eğilimli davranışlar sergileyebilirler. Dolayısıyla, her iki narsisizm türünde de hatalara aşırı ilginin yüksek olması olumsuz değerlik kişilik özelliğine ilişkin davranışları arttırarak aracı bir rol üstleniyor olabilir.

Narsisizm türleri açısından farklılığı ortaya koyan modellerden birinde ise gelişime açıklık ile büyüklenmeci narsisizm arasındaki ilişkide ilkel savunmaların ve mükemmeliyetçiliğin kişisel standartlar boyutunun kısmi aracılık etkisinin olduğu bulunmuştur. Oluşturulan bu modelin varyansın %37'si gibi yüksek bir oranını açıkladığı tespit edilmiştir. Öncelikle büyüklenmeci narsistlerin kullandıkları savunmalar aracılığıyla zayıflıklarını reddederek kendilerini geliştirmeye çalıştıkları (Dickinson ve Pincus, 2003) ve bu davranışları kendilikleriyle ilgili büyüklenmeci algılarını devam ettirmek amacıyla sergiledikleri söylenebilir. Büyüklenmeci narsisizme ait özellikler gösteren bireylerin, kendilikleriyle ilgili yoğun olarak yaşadıkları grandiyöz fanteziler sebebiyle kendilerine yönelik beklentilerinin ve standartlarının yüksek olduğu düşünülebilir. Ek olarak, yüksek standartları olan mükemmeliyetçi bireyler ise aşırı talepkâr olma ve dikkatleri üzerlerine çekmeye dair arzu içinde olma (Akhtar ve Thompson, 1982) gibi büyüklenmeci narsisizme ait özellikler gösteriyor olabilirler. Aradaki bu ilişki sebebiyle de kişisel standartlar boyutunun ve ilkel savunmaların aracı rolü olduğu düşünülebilir. Bu sonucun mükemmeliyetçiliğin, narsisizmde kişinin kendisi ve başkalarına yönelik belirlediği yüksek standartlar şeklinde ortaya çıktığından söz eden çalışmalar tarafından da desteklendiği görülmektedir (McCown ve Carlson, 2004). Kırılgan narsisizmde ise nevrotiklikle kırılgan narsisizm arasındaki ilişkide ilkel savunmalar ve mükemmeliyetçiliğin hatalara aşırı ilgi ile davranışlardan şüphe boyutlarının kısmi aracılık etkisinin olduğu ve oluşturulan bu modelin varyansın %38'ini açıkladığı bulunmuştur. Kırılgan narsisizme dair özellikler gösteren bireyler zaman zaman acı çektiklerine inanabilir ve yüksek kaygı düzeyine sahip olabilirler (Akhtar ve Thompson, 1982; Wink, 1991). Yine bu kişiler diğerlerinden gelen geribildirimler neticesinde hayal kırıklığı, anksiyete, mutsuzluk, utanç ve öfke gibi duyguları yoğun olarak deneyimleyebilirler (Dickinson ve Pincus, 2003) ve tehdit edici durumlardan kaçınabilirler (Zeigler-Hill ve ark., 2011). Bahsedilen bu duygulanımlar nevrotiklik düzeyi yüksek olan kişilerde de benzer olarak kendini gösterir. Nevrotik bireylerin karamsar (Costa ve McCrae, 1995), endişeli, gergin, huysuz, sinirli ve alıngan (Burger, 2016; Feist ve Feist, 2008) oldukları belirtilmektedir. Dolayısıyla nevrotiklik boyutunun kırılgan narsisizm ile ilişkisi bu benzerlikle açıklanabilir. Bununla birlikte, eleştirilmeye karşı hassas olan (Gabbard, 1989), dışlanma kaygısı yaşayan (Dickinson ve Pincus, 2003) ve öz saygılarını sürdürebilmek için başkalarının görüşlerine ihtiyaç duyan (Zeigler-Hill ve

ark., 2011) kırılğan narsistler, bu özellikleri sebebiyle yaptıklarının veya davranışlarının doğruluğuna karşı hassas olabilir ve bundan şüphe duyabilirler. Dolayısıyla da davranışlardan şüphe ve hatalara aşırı ilgi boyutlarının kırılğan narsisizm ve nevrotiklik ilişkisinde aracı rolleri olduğu düşünülebilir.

Narsisizmle ilişkili olduğu bilinen kişilik özellikleri, savunma mekanizmaları ve mükemmeliyetçilik kavramlarının birlikte etkisini ele alan ilk çalışma olma özelliğine sahip olması çalışmanın güçlü bir yanı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, araştırma narsisizmi, iki ayrı boyutu birlikte ele alarak geniş bir kapsamda değerlendirmesi açısından da önem taşımaktadır. Bunlara ek olarak, teorik ve klinik gözlem düzeyinde bu iki narsisizm türü arasında belirtilen farkın bu çalışma aracılığıyla ampirik bir biçimde desteklenmiş olması da çalışmanın diğer bir güçlü yanı olarak belirtilebilir. Çalışmanın bir diğer güçlü yanı ise katılımcı grubunun 18-60 yaş arası toplum örneklemindeki bireylerden oluşmasıdır. Geniş bir ranjı olsa da katılımcıların çoğunluğunun belli bir yaş grubundan (18-24 yaş) olması, katılımcıların büyük çoğunluğunun kadın olması, klinik bir örneklemin kullanılmaması ve ölçeklerin öz bildirime dayalı olması ise çalışmanın sınırlılıklarıdır. Dolayısıyla, gelecek çalışmalarda, çalışmanın genel nüfusa genellenebilirliğini sağlamak amacıyla demografik değişkenlere ait dağılımların eşitlendiği bir örnekleme çalışılması önerilebilir. Buna ek olarak, klinik grup ile klinik tanısı olmayan grubun karşılaştırılmasının, genellenebilirliği sağlama ve kapsamlı verilere ulaşma açısından faydalı olabileceği söylenebilir.

Çalışmamızda elde edilen sonuçlar bağlamında büyüklenmeci narsistik özellikler gösteren bireylerin zayıflıklarını reddetme ve kendilikleri ile ilgili grandiyöz fantezilerinin devamını sağlama uğraşları (Baumeister ve Vohs, 2001; Dickinson ve Pincus, 2003) sebebiyle ilkel savunmaları kullandıkları düşünülebilir. Kırılğan narsistik özellik gösteren bireylerin ise diğerlerinin değerlendirmeleri ve eleştirilerine olan aşırı hassasiyetleri (Dickinson ve Pincus, 2003; Gabbard, 1989) sebebiyle kolaylıkla zarar görebilecek öz-saygılarını korumak için ilkel savunma biçimlerini sıklıkla kullandıkları ileri sürülebilir. Buradan hareketle, psikoterapi sürecinde, narsisizm türlerinin karakterize edildiği davranış biçimlerinin göz önünde bulundurulmasının savunma mekanizmalarının ve bunlarla bağlantılı sorunların anlaşılmasına katkı sağlayacağı söylenebilir. Mükemmeliyetçi özellikler kapsamında ulaşılan sonuçlardan hareketle ise büyüklenmeci narsistler açısından ön plana çıkan kendileri için ulaşılması güç hedefler belirleme ve hatalarına aşırı odaklanma davranışlarının önemli olduğu belirtilebilir. Psikoterapi süreci içerisinde bu mükemmeliyetçi davranışların çalışılması ile birlikte bu bireylerin bunlarla bağlantılı olduğu düşünülen dikkat çekme arzusu, olumsuz değerlendirmeye tahammülsüzlük, aşırı talepkârlık ve zayıflıkları reddetme (Campbell ve ark., 2000; Dickinson ve Pincus, 2003) gibi davranışlarının yoğunluğunun ve bunların kişilerarası problemlere yol açma ihtimalinin azaltılması söz konusu olabilir. Benzer şekilde, kırılğan narsistlerin mükemmeliyetçi özelliklerin bir parçası olarak kendi performansları ile ilgili aşırı şüphelenme ve yaptıkları yanlışları başarısızlık olarak düşünme eğilimlerinin psikoterapi kapsamında ele alınmasının; eleştirilere ve değerlendirmelere olan hassasiyetlerinin (Gabbard, 1989) ve bunlarla bağlantılı sorunlarının üstesinden gelinmesi anlamında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Son olarak büyüklenmeci ve kırılğan narsisizmin bazı kişilik özellikleri ile ilişkisinde mükemmeliyetçilik ve ilkel savunmaların aracı etkisi bu çalışmada tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçların hem bu alanda yapılacak yeni çalışmalar için hem de klinik alandaki uygulamalar için katkı sunacak bilgiler içerdiği söylenebilir.

Kaynaklar

Akhtar, S. ve Thompson, J. A. (1982). Overview: Narcissistic personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 139(1), 12-20. <https://doi.org/10.1176/ajp.139.1.12>.

- Akhtar, S. (1989). Narcissistic personality disorder: Descriptive features and differential diagnosis. *Psychiatric Clinics of North America*, 12, 505-530. [https://doi.org/10.1016/S0193-953X\(18\)30411-8](https://doi.org/10.1016/S0193-953X(18)30411-8)
- Akyunus-İnce, M. (2012). *Cognitive aspects of personality disorders: Influences of basic personality traits, cognitive emotion regulation, and interpersonal problems* [Unpublished master thesis]. Middle East Technical University.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2013). *Ruhsal bozuklukların tanınal ve sayımsal el kitabı, (DSM-5), Tanı ölçütleri başvuru el kitabı* (E. Köroğlu, Çev.). Hekimler Yayın Birliği.
- Andrews, G., Pollock, C. ve Stewart, G. (1989). The determination of defense style by questionnaire. *Archives of General Psychiatry*, 46(5), 455-460. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1989.01810050069011>
- Andrews, G., Singh, M. ve Bond, M. (1993). The Defense Style Questionnaire. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 181(4), 246-256. <https://doi.org/10.1097/00005053-199304000-00006>
- Baumeister, R. F. ve Vohs, K. D. (2001). Narcissism as addiction to esteem. *Psychological Inquiry*, 12, 206-209. <https://www.jstor.org/stable/1449473>
- Benet-Martinez, V. ve Waller, N. G. (2002). From adorable to worthless: Implicit and self-report structure of highly evaluative personality descriptors. *European Journal of Personality*, 16, 1-41. <https://doi.org/10.1002/per.431>
- Biernacki, P. ve Waldorf, D. (1981). Snowball sampling: Problems and techniques of chain referral sampling. *Sociological Methods & Research*, 10(2), 141-163. <https://doi.org/10.1177/004912418101000205>
- Bilge, Y. (2018). Kişilik bozuklukları ve savunma mekanizmaları. *Turkish Studies*, 13(10), 145-167. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13576>
- Bora, A. (2019). *Çocukluk çağı örselenmelerindeki savunma mekanizmaları ve duygu düzenleme güçlüğüünün borderline ve narsisistik kişilik örgütlenmeleri üzerindeki etkisinin incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Borroni, S., Bortolla, R., Lombardi, L. M. G., Somma, A., Maffei, C. ve Fossati, A. (2016). The Italian version of Perfectionistic Self-Presentation Scale: Psychometric proprieties and its associations with pathological narcissism and adult attachment in an adult non clinical sample. *Personality and Mental Health*, 10(2), 130-141. <https://doi.org/10.1002/pmh.1328>
- Bond, M., Gardner, S.T., Christian, J. ve Sigal, J. J. (1983). Empirical study of self-rated defense styles. *Archives of General Psychiatry*, 40(3), 333-338. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1983.01790030103013>
- Boysan, M. ve Kiral, E. (2016). Associations between procrastination, personality, perfectionism, self-esteem and locus of control. *British Journal of Guidance & Counselling*, 45(3), 284-296. <https://doi.org/10.1080/03069885.2016.1213374>
- Burger, J. M. (2016). *Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri*. Kaknüs Yayınları.
- Burns, D. D. (1980). The perfectionist script for self-defeat. *Psychology Today*, 34-52.
- Campbell, W. K., Reeder, G. D., Sedikides, C. ve Elliot, A. J. (2000). Narcissism and comparative self-enhancement strategies. *Journal of Research in Personality*, 34, 329-347. <https://doi.org/10.1006/jrpe.2000.2282>
- Casale, S., Fioravanti, G., Rugai, L., Flett, G. L. ve Hewitt, P. L. (2016). The interpersonal expression of perfectionism among grandiose and vulnerable narcissists: Perfectionistic self-presentation, effortless perfection, and the ability to seem perfect. *Personality and Individual Differences*, 99, 320-324. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.05.026>
- Cervone, D. ve Pervin, L. A. (2016). *Kişilik psikolojisi kuram ve araştırma* (12. basım). (M. Baloglu, Çev.). Nobel Yayıncılık.

- Costa, P. T. ve McCrae, R. R. (1995). Domains and facets: Hierarchical personality assessment using the Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 64, 21-50. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6401_2
- Cramer, P. (1999). Personality, personality disorders and defense mechanisms. *J Pers.*, 67, 535-554. <https://doi.org/10.1111/1467-6494.00064>
- Davis, C., Karvinen, K. ve McCreary, D. R. (2005). Personality correlates of a drive for muscularity in young men. *Personality and Individual Differences*, 39(2), 349-359. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.01.013>
- Deniz, D. (2007). *İşyerinde örgütsel yıldırıma maruz kalan çalışanların kişilik yapıları ve kullandıkları ego savunma mekanizmaları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Dickinson, K. A. ve Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders*, 17(3), 188-207. <https://doi.org/10.1521/pedi.17.3.188.22146>
- Duffy, M. K., Shaw, J. D., Scott, K. L. ve Tepper, B. J. (2006). The moderating roles of self-esteem and neuroticism in the relationship between group and individual undermining behavior. *Journal of Applied Psychology*, 91, 1066-1077. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.91.5.1066>
- Egan, V., Chan, S. ve Shorter, G. W. (2014). The dark triad, happiness and subjective wellbeing. *Personality and Individual Differences*, 67, 17-22. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.004>
- Ekşi, F. (2016). The short form of the Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric equivalence of the Turkish version. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16(4), 1081-1096. <https://doi.org/10.12738/estp.2016.4.0001>
- Emmons, R. A. (1984). Factor analysis and construct validity of The Narcissistic Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 48(3), 291-300. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4803_11
- Feist, J. ve Feist, J. (2008). *Theories of personality*. The McGraw-Hill Companies.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Blankstein, K. ve O'Brien, S. (1991). Perfectionism and learned resourcefulness in depression and self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 12(1), 61-68. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(91\)90132-U](https://doi.org/10.1016/0191-8869(91)90132-U)
- Freud, S. (1914). On narcissism: An introduction. *Standart edition* (14th ed., pp. 67-102). Hogarth Press.
- Freud, S. (1915). Repression. *Collected papers* (4th ed., pp. 84-97). Basic Books.
- Freudenstein, O., Valevski A., Apter, A., Zohar, A., Shoval, G., Nahshoni, E., Weizman, A. ve Zalsman, G. (2012). Perfectionism, narcissism, and depression in suicidal and nonsuicidal adolescent inpatients. *Comprehensive Psychiatry*, 53(6), 746-752. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2011.08.011>
- Frost, R. O., Marten, P. A., Lahart, C. ve Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449-468. <https://doi.org/10.1007/BF01172967>
- Furnham, A. (2012). Lay understandings of defence mechanisms: The role of personality traits and gender. *Psychology, Health & Medicine* 17(6), 723-734. <https://doi.org/10.1080/13548506.2012.663922>
- Gabbard, G. (1989). Two subtypes of narcissistic personality disorder. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 53, 527-532.
- Gençöz, T. ve Öncül, Ö. (2012). Examination of personality characteristics in a Turkish sample: Development of Basic Personality Traits Inventory. *The Journal of General Psychology*, 139(3), 194-216. <https://doi.org/10.1080/00221309.2012.686932>
- Glover, N., Miller, J. D., Lynam, D. R., Crego, C. ve Widiger, T. A. (2012). The Five-Factor Narcissism Inventory: A five-factor measure of narcissistic personality traits. *Journal of Personality Assessment*, 94, 500-512. <https://doi.org/10.1080/00223891.2012.670680>

- Granieri, A., La Marca, L., Mannino, G., Giunta, S., Guglielmucci, F. ve Schimmenti, A. (2017). The relationship between defense patterns and DSM-5 maladaptive personality domains. *Frontiers in Psychology*, 8, 1-12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01926>
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology*, 15, 27-33.
- Hart, W., Tortoriello, G. K. ve Richardson, K. (2018). Feeling good about oneself heightens, not hinders, the goodness in narcissism. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*, 38(5), 1399-1408. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-9993-5>
- Hayes, A. F. (2017). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. Guilford Publications.
- Hewitt, P. L. ve Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456-470. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.3.456>
- Hollender, M. H. (1978). Perfectionism, a neglected personality trait. *Journal of Clinical Psychiatry*, 39, 384.
- İmamoğlu, A. H. ve Durak-Batıgün, A. (2020). The assessment of the relationship between narcissism, perceived parental rearing styles, and defense mechanisms. *Dusunen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 4(33), 388-401.
- Jakobwitz, S. ve Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 331-339. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.07.006>
- Karakuş, Ç. (2017). *Lise öğrencilerinde psikolojik savunmalar açısından narsisizm ve benlik saygısının karşılaştırılması* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Kernberg, O. F. (2012). *Sınır durumlar ve patolojik narsisizm* (M. Atakay, Çev.). Metis Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1975).
- McCown, W. G. ve Carlson, G. (2004). Narcissism, perfectionism, and self-termination from treatment in outpatient cocaine users. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behaviour Therapy*, 22, 329-340. <https://doi.org/10.1023/B:JORE.0000047314.90953.c9>
- McCrae, R. R. ve Costa, P.T. (1985). Updating Norman's "Adequate Taxonomy": Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(49), 710-721. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.49.3.710>
- McCrae, R. R. ve Costa, P. T. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(1), 81-90. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.1.81>
- McCrae, R. R. ve Costa, P. T. (2003). *Personality in adulthood: A five-factor theory perspective*. Guilford Press.
- McWilliams, N. (2017). *Psikanalitik Tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak* (E. Kalem, Çev.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1994).
- Mısırlı-Taşdemir, Ö. (2003). *Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik, sınav kaygısı, benlik saygısı, kontrol odağı, öz yeterlik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Miller, J. D., Maples, J. L., Buffardi, L., Cai, H., Gentile, B., Kisbu-Sakarya, Y., Kwan, V.S.Y., LoPilato, A., Pendry, L.F., Sedikides, C., Seidor L. ve Campbell, W.K. (2015). Narcissism and United States' culture: The view from home and around the world. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(6), 1068-1089. <https://doi.org/10.1037/a0039543>
- Morris, G. C. (2002). *Psikolojiyi anlamak (Psikolojiye giriş)* (H. B. Ayvaşık ve M. Sayıl, Çeviri Ed.). Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

- Navarez, J.C. ve Cayubit, R. F. O. (2011). Exploring the factors of perfectionism within the Big Five Personality Model among Filipino College Students. *Educational Measurement and Evaluation Review*, 2, 77-91.
- O'Boyle, E. H., Forsyth, D. R., Banks, G. C., Story, P. A. ve White, C. D. (2014). A Meta- analytic test of redundancy and relative importance of the dark triad and five-factor model of personality. *Journal of Personality*, 83(6), 644-664. <https://doi.org/10.1111/jopy.12126>
- O'Brein, T. B. ve De Longis, A. (1996). The interactional context of problem, emotion, and relationship-focused coping: The role of the Big Five Personality Factors. *Journal of Personality*, 64(4), 775-813. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1996.tb00944.x>
- Pacht, A. R. (1984). Reflections on perfection. *American Psychologist*, 39, 386-390. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.39.4.386>
- Paulhus, D. L. ve Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6)
- Perry, J. C., Presniak, M. D. ve Olson, T. R. (2013). Defense mechanisms in schizotypal, borderline, antisocial, and narcissistic personality disorders. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 76 (1), 32-52. <https://doi.org/10.1521/psyc.2013.76.1.32>
- Ribadier, A., Dorard, G. ve Varescon, I. (2016). Personality and defense styles: Clinical specificities and predictive factors of alcohol use disorder in women. *Journal of Psychoactive Drugs*, 48(5), 384-392. <https://doi.org/10.1080/02791072.2016.1234089>
- Ronningstam, E. (2010). Narcissistic personality disorder: A current review. *Current Psychiatry Reports*, 12, 68-75. <https://doi.org/10.1007/s11920-009-0084-z>
- Samuel, D. B. ve Widiger, T. A. (2008). A meta-analytic review of the relationships between the five-factor model and DSM-IV-TR personality disorders: A facet level analysis. *Clinical Psychology Review*, 28, 1326-1342. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2008.07.002>
- Schmidt, A. (2019). Kernberg ve Kohut'un narsistik kişilik bozukluğu kuramlarının karşılaştırması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 30(2), 137-141. <https://doi.org/10.5080/u23484>
- Sherman, E. D., Miller, J. D., Few, L. R., Campbell, W. K., Widiger, T. A., Crego, C. ve Lynam, D. R. (2015). Development of a Short Form of the Five-Factor Narcissism Inventory: The FFNI-SF. *Psychological Assessment*, 27(3), 1110-1116. <https://doi.org/10.1037/pas0000100>
- Simms, L. J. (2007). The big seven model of personality and its relevance to personality pathology. *Journal of Personality*, 75(1), 65-94. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2006.00433.x>
- Slade, P. D. ve Owens, R. G. (1998). A dual process model of perfectionism based on reinforcement theory. *Behavior Modification*, 22(3), 372-390. <https://doi.org/10.1177/01454455980223010>
- Smith, M. M., Sherry, S. B., Chen, S., Saklofske, D. H., Flett, G. L. ve Hewitt, P. L. (2016). Perfectionism and narcissism: A meta-analytic review. *Journal of Research in Personality*, 64, 90-101. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2016.07.012>
- Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Sorotzkin, B. (1985). The quest for perfection: Avoiding guilt or avoiding shame? *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 22(3), 564-571. <https://doi.org/10.1037/h0085541>
- Trumpeter, N., Watson, P. J. ve O'Leary, B. J. (2006). Factors within multidimensional perfectionism scales: Complexity of relationships with self-esteem, narcissism, self-control, and self-criticism. *Personality and Individual Differences*, 41(5), 849-860. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.03.014>
- Tükel, R. (2015). *Freud okumaları* (2. basım). Bağlam Yayıncılık.

- Vaillant, G. E. (1971). Theoretical hierarchy of adaptive ego mechanisms. *Archives of General Psychiatry*, 24, 107-118. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1971.01750080011003>
- Waller, N. G. ve Zavala, J. (1993). Evaluating the big five. *Psychological Inquiry*, 4, 131-134. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0402_13
- Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(4), 590-597. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.4.590>
- Yılmaz, N., Gençöz, T. ve Ak, M. (2007). Savunma Biçimleri Testi'nin psikometrik özellikleri: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 244-253.
- Zeigler-Hill, V., Green, B. A., Arnau, R. C., Sisemore, T. B. ve Myers, E. M. (2011). Trouble ahead, trouble behind: Narcissism and early maladaptive schemas. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 42(1), 96-103. <https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2010.07.004>